

Informacija o implementaciji internog CA za potrebe organa državne uprave

Programom rada Vlade za 2021. godinu, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je kao jedan od prioriteta u svom radu predvidjelo je digitalizaciju crnogorskog društva, dostupnost javne uprave građanima i privredi, kroz vršenje **elektronskih/kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja** organima državne uprave, kako bi se kao krajnjim korisnicima pružile usluga građanima upotrebom digitalnih tehnologija, kroz uvođenje novih elektronskih servisa i dalji razvoj elektronskog poslovanja.

Za uspostavljanje **elektronskih/kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja** potrebno je razviti certifikaciono tijelo koje sastoji se od nekoliko veoma zahtjevnih faza.

Prva faza projekta se sastojala od nabavke, isporuke i instalacije opreme.

U budućem periodu se očekuje nastavak projekta koji se odnosi na nabavku i instalaciju softverskog rješenja za Certifikaciono tijelo, kao i od izrade kompletne dokumentacije o strogim procedurama koje definišu ove sisteme uz upotrebu standarda, te učešće eksperata koje će angažovati Ministarstvo, do testiranja i puštanja u produkciju rješenja kao cijeline.

Uspješnim uspostavljanjem Certifikacionog tijela, biće omogućeno ispunjavanje preduslova za aktivnosti na brojnim projektima elektronskih usluga povjerenja koje ovo Ministarstvo vrši za organe državne uprave čiji su krajnji korisnici građani i privreda.

Interesovanje za modernizaciju javnog sektora ubrzano raste poslednjih deset godina, a uvođenje elektronskih servisa kroz elektronske usluge povjerenja predstavlja ključan element reforme javne uprave. Inicijative u oblasti e-uprave prisutne su u svim programima reformi demokratskih sistema u razvijenim zemljama. Suština digitalne transformacije predstavlja prelazak sa tradicionalnog na savremeni način funkcionisanja javne uprave. Uvođenje procesa digitalizacije na svim nivoima dovodi do bitnih promjena u cijeloj strukturi društva, organizacionim vrijednostima, organizacionoj kulturi i načinu poslovanja svih ekonomskih subjekata na tržištu. Savremena e-uprava može poboljšati efikasnost i dostupnost javnih usluga, pojednostaviti administrativne procedure i postupke, povećati povjerenje građana i njihovo učešće u kreiranju javnih politika i obezbijediti značajne uštede za sve korisnike (građane, preduzeća i samu državu).

Jedan od ključnih preduslova jeste uvođenje internog Certifikacionog tijela kojim će Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija dobiti **status kvalifikovanog davaoca elektronskih usluga povjerenja**, a organima državne uprave, a kad je to propisano zakonom i za druge organe vlasti, omogućiti vršenje elektronskih/kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja u elektronskom poslovanju na adekvatan način i uz upotrebu što većeg broja tih usluga u skladu sa **Zakonom o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu**.

Elektronska identifikacija je postupak korišćenja identifikacionih podataka u elektronskom obliku koji na jedinstven način predstavljaju fizičko lice, pravno lice ili organ vlast, što je u smislu ove informacije i najvažnije. Radi korišćenja elektronskog potpisa, elektronskog pečata, elektronskog vremenskog pečata, kao i usluga elektronske preporučene dostave organi državne uprave, a kad je to propisano zakonom i drugi organi vlasti se oslanjaju na elektronske usluge povjerenja.

Elektronske usluge povjerenja koje ispunjavaju posebne uslove propisane Zakonom o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu predstavljaju **kvalifikovane usluge povjerenja**.

Zbog značaja navedenog Certifikacionog tijela za organe državne uprave, navodimo Elektronske usluge povjerenja:

- izrada certifikata za elektronski potpis;
- izrada certifikata za elektronski pečat;
- izrada certifikata za autentifikaciju Internet stranice;
- izrada elektronskog vremenskog pečata;
- usluga elektronske preporučene dostave;
- usluga verifikacije elektronskog potpisa
- usluga verifikacija elektronskog pečata;
- usluga čuvanja elektronskog potpisa ili certifikata;
- usluga čuvanja elektronskih pečata ili certifikata.

Svaka od navedenih usluga, uz ispunjavanje dodatnih uslova može biti i kvalifikovana.

Odredbama člana 4 stav 3 Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu, definisano je da elektronske usluge povjerenja, kao i kvalifikovane usluge povjerenja za organe državne uprave isključivo vrši organ državne uprave nadežan za poslove elektronske uprave, dakle Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija.

Ove usluge Certifikacionog tijela za organe državne uprave i kad je posebnim zakonom propisano i za druge organe vlasti neophodno je omogućiti uvođenjem internog certifikacionog tijela koji je predmet ove informacije. Organima vlasti u smislu ovog zakona smatraju se državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave i pravna lica koja vrše javna ovlaštenja.

Sistem elektronske identifikacije mora da ispunjava veoma stroge uslove u skladu sa svim tehničkim procedurama i standardima za odgovarajući stepen sigurnosti. Svi davaoci usluga povjerenja moraju biti upisani u evidenciju, dok kvalifikovani davaoci elektronskih usluga povjerenja moraju biti upisni u Registar koji shodno Zakonu vodi ovo Ministarstvo.

Uvođenje internog Certifikacionog tijela, osim implementacije Zakona o elektronskom identifikacionom dokumentu veoma je važno kako za privredu a tako i za građanje u smislu jačanja povjerenja, kao i omogućavanju identifikacije i autentifikacije, te elektronske dostave organima i građanima. Sve navedeno će u krajnjem implicirati mnogo lakšu i efikasniju komunikaciju javne uprave sa građanima, odnosno pružanje elektronskih usluga povjerenja građanima.

Navedeno će rezultirati ispunjavanjem uslova za ekspanziju elektronskih usluga povjerenja koje javna uprava može pružiti građanima, kao krajnjim koriscima i to onih usluga koje zahtjevaju najviši nivo kompleksnosti koji implicira personalizaciju i proaktivno pružanje usluga, što do sada nije bio slučaj.

Bitan segment u procesu uspostavljanja e-uprave predstavlja elektronska komunikacija države sa privrednim subjektima i građanima. Savremeniji poslovni

procesu, bez nužnosti fizičkog prisustva aktera, vode ka digitalizaciji poslovnih procesa, upravo upotrebom informaciono komunikacionih tehnologija, a sve u korist građana i privrednih subjekata.

Nivo transparentnosti javne uprave će na ovaj način značajno biti unaprijeđen.

Iz navedenih razloga evidentirano je da se radi o projektu koji je jedan od ključnih preduslova za pružanje elektronskih usluga građanima i privredi i komunikaciju sa njima od strane javne uprave elektronskim putem.

Napominjemo da uvođenje servisa kvalifikovanog elektronskog potpisa, elektronskog vremenskog pečata, elektronske preporučene dostave je potrebno realizovati što prije, naročito iz razloga što se radi o veoma zahtjevnom projektu za koji je neophodno veliko vrijeme. Vrlo je bitno naglasiti da ovaj tip servisa do sada nije bio implementiran. Takođe, od velikog je značaja napomenuti i to da je kvalifikovani elektronski potpis mjerodavan ručnom potpisu.

U svrhu upostavljenja navedenog sistema ministarstvo je sprovelo javne nabavke za Implementaciju novog internog Certifikacionog tijela, koja je obuhvatala nabavku opreme na kojoj će biti instalirani softverski alati za upravljanje istim. Na osnovu sprovedene tenderske procedure, donijeta je Odluka o izboru najpovoljnije ponude i zaključen Ugovor o javnoj nabavci sa ponuđačem „NISS“ D.O.O. Podgorica, ukupne vrijednosti 399.879.75 sa uračunatim PDV-om.

Na osnovu zaključenog ugovora, izvršena je isporuka, implementacija i integracija opreme koja je predmet nabavke, sa čime je završena I faza projekta.

II faza projekta, koja je završna faza projekta, čiji se nastavak očekuje u budućem periodu se odnosi, kao što je prethodno navedeno, na nabavku i instalaciju softverskog rješenja za Certifikaciono tijelo, kao i od izrade kompletne dokumentacije o strogim procedurama koje definišu ove sisteme uz upotrebu standarda, te učešće eksperata koje će angažovati Ministarstvo, do testiranja i puštanja u produkciju rješenja kao cijeline.

Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2021. razmotrila
Informaciju o implementaciji internog CA za potrebe organa državne uprave